
CERN: ґрід та інформаційні технології

Свірін Павло
ALICE, CERN
Інститут теоретичної фізики ім. Боголюбова НАН України
Національний технічний університет України “КПІ”

Великі експерименти CERN

Найбільші експерименти CERN, які генерують переважну кількість даних.

В колаборацiях - близько 10 тисяч чоловік

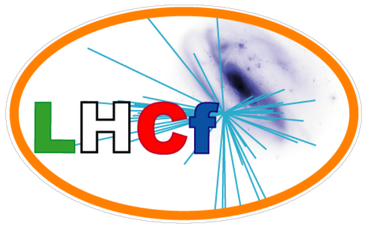

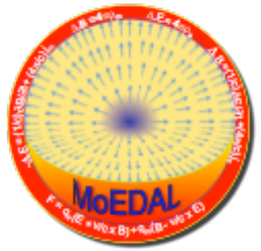

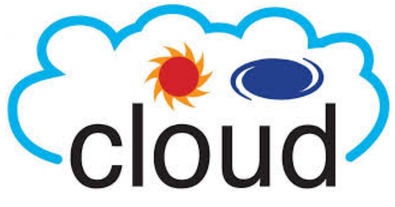

CERN: малі експерименти

- 21 малий експеримент
- Невелика кількість вчених у колабораціях (по декілька сотень вчених)
- Не всі знаходяться на LHC, тому деякі з них генерують дані щороку
- Генерують відносно незначні об’єми даних

Об’єм даних на експерименті ALICE

- Об’єм даних, що отримано лише 2015 року дорівнює об’єму даних за перший сезон роботи LHC
- Протягом 2016 року було отримано 45 Пб даних (9 млн. DVD)
- На наступний запуск (2020-2022 pp) прогнозується 25-кратне зростання об’єму отриманих даних

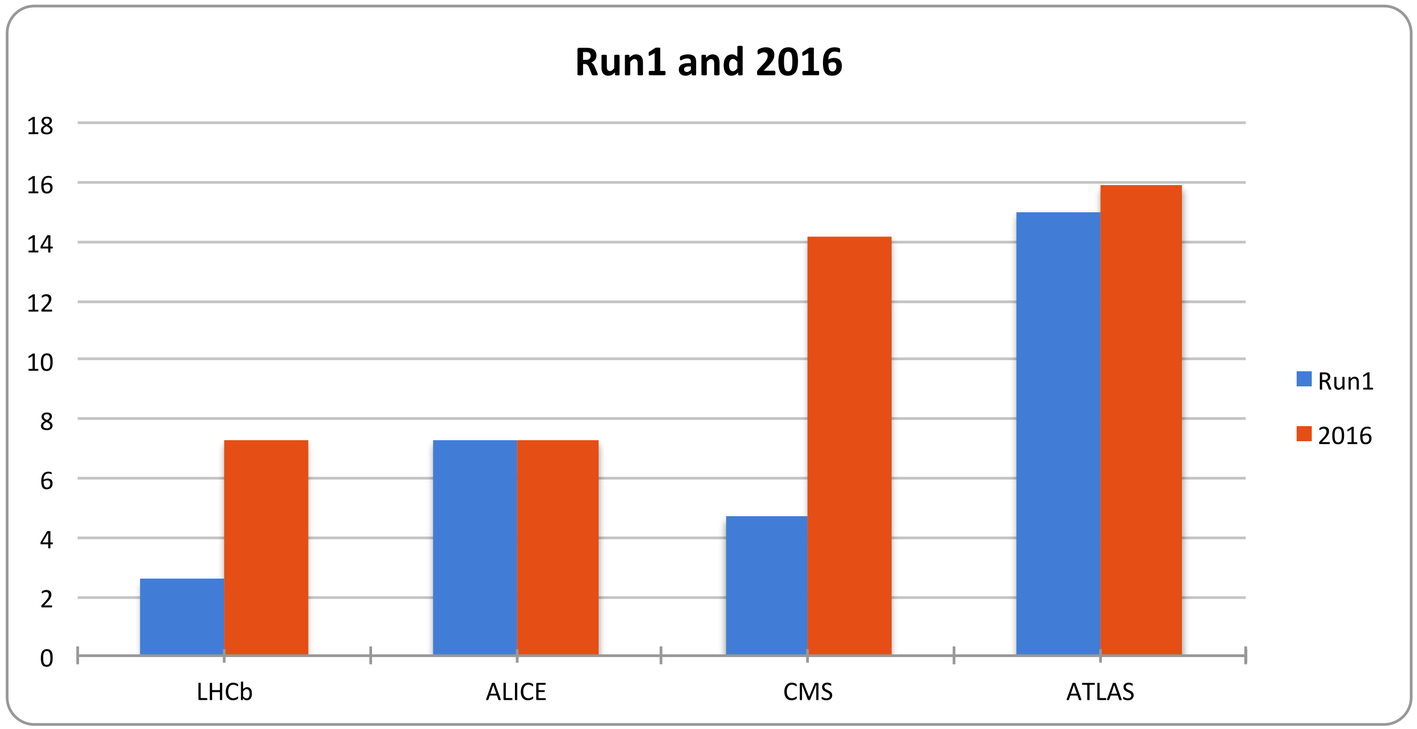

Датацентр CERN

- Забезпечує функціонування основних сервісів (електронна пошта, відеоконференції, керування даними)
- 10 тис. серверів, загалом 110 тис. процесорів
- Щодня обробляє близько 1 Пб інформації (бл. 210,000 DVD)
- Для обміну даними використовується швидкісний оптичний кабель загальною довжиною 35 тис. км.

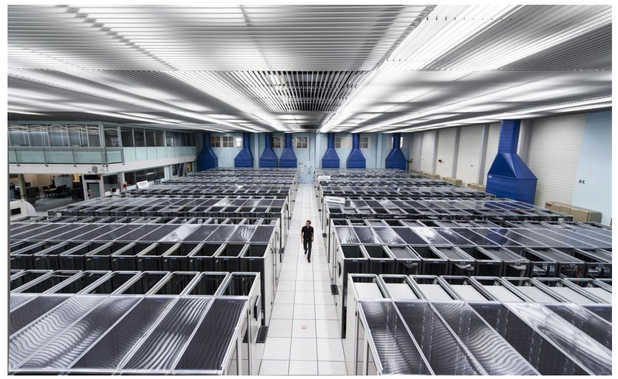

Датацентр Wigner

- Відкрито у червні 2013 року в Будапешті, Угорщина
- Надає близько 30% потужностей порівняно з основним датацентром, до 2020 року планується довести потужність до рівня аналогічного до CERN Datacentre.
- Об’єднано з основним датацентром мережевим каналом 100 Гб/сек (дозволяє передавати на секунду об’єм даних, аналогічний 5 DVD)

Ґрід

Ґрід-обчислення

Ґрід є формою розподілених обчислень, в якому багато комп'ютерів об'єднані в один потужний віртуальний комп'ютер, і які працюють разом для виконання трудомістких завдань. Для певних додатків, «ґрід» обчислення можна розлядати як спеціальний тип паралельних обчислень які покладаються на цілі комп'ютери(обладнані процесорами, пам'ятю, живленням, мережевим інтерфейсом і тд.), під'єднані до комп'ютерної мережі(приватної або публічної) звичайним мережевим інтерфейсом, таким як Ethernet.

Термін з'явився на початку 1990-х років, як метафора, що демонструє можливість простого доступу до обчислювальних ресурсів як і до електричної мережі (англ. Power grid)

WLCG: The Worldwide LHC Computing Grid

До 2006 року - LCG (LHC Computing Grid).
Міжнародна колаборація, яка підтримує ґрід-інфраструктуру зі 170 обчислювальних центрів у 36 країнах (дані 2012 року). Інфраструктура розроблена спеціально для обробки даних з Великого адронного колайдера.

Найбільший в світі обчислювальний ґрід.
Складається з інфраструктур:

- European Grid Infrastructure
- Open Science Grid (США)
- TWGrid (Тайвань)
- EU-IndiaGrid (ґрід-інфраструктури Європи та Азії)
- NorduGrid (скандинавські країни)

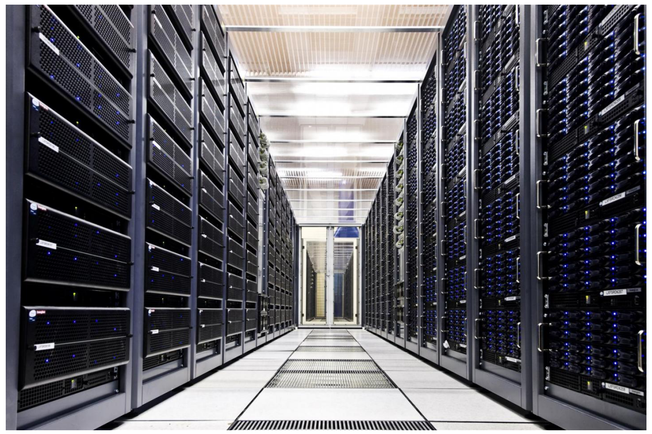

Надає єдиний доступ до обчислювальних та дискових ресурсів, інструментарію візуалізації, тощо. Розробляє вимоги до роботи ресурсів, аутентифікації користувачів.

TIER-центри

- Tier-0: знаходяться в CERN та в датацентрі Wigner. Відповідають за збереження "сирих даних" (перша копія даних), перший прохід реконструкції та взаємодію з Tier-1. В періоди простою ВАК беруть участь у загальній оброботці даних.
- Tier 1: великі комп’ютерні центри з відповідними обчислювальними можливостями, також зберігають великі об’єми даних. Відповідають за взаємодію з обчислювальними ресурсами Tier-2.
- Tier 2: університети чи наукові інститути, що збрерігають достатньо інформації та надають обчислювальні потужності для виконання необхідних задач з аналізу даних. (близько 160)
- Tier 3: окремі комп’ютери чи локальні кластери.

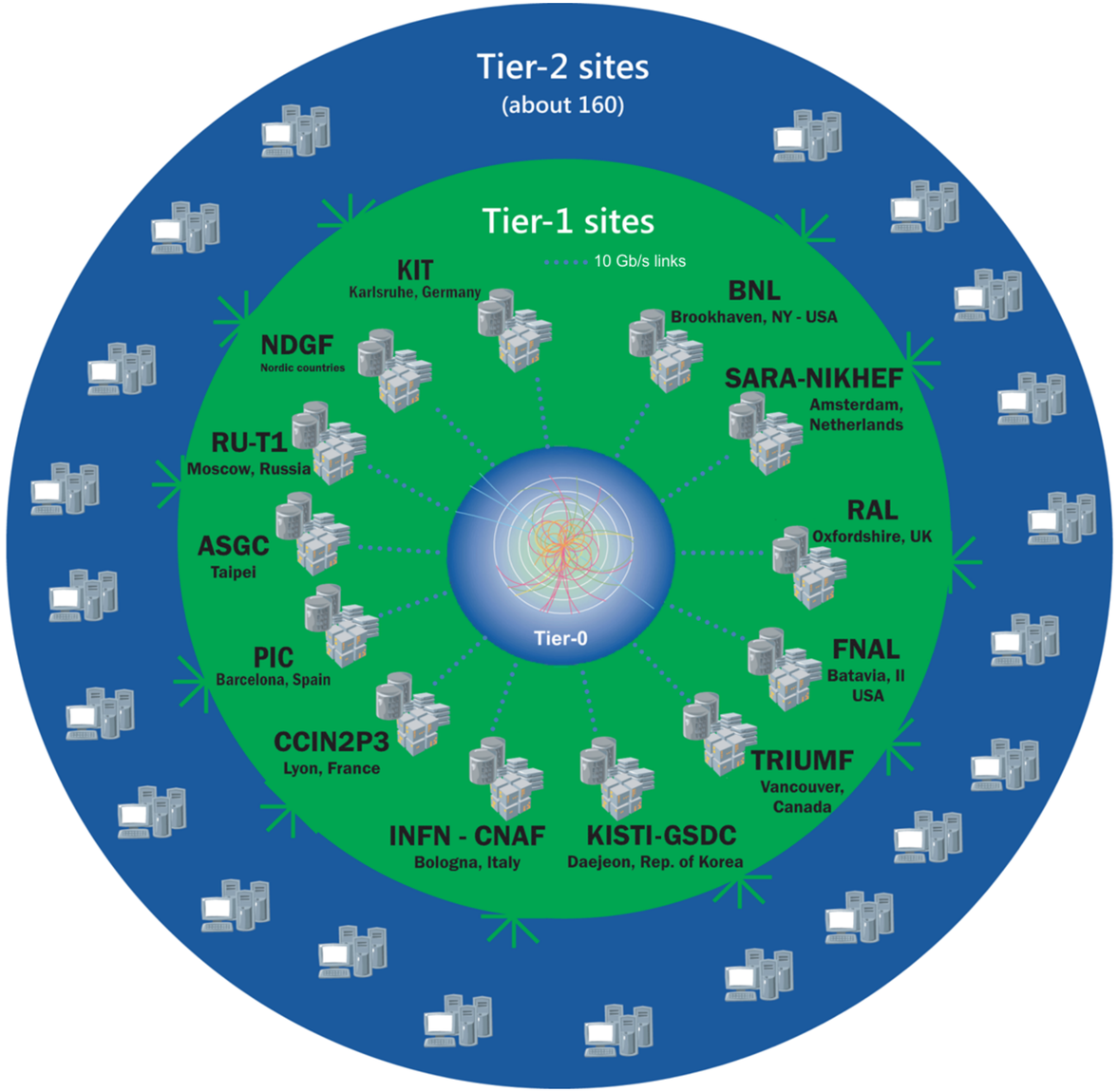

Обмін даними між Tier1-Tier2

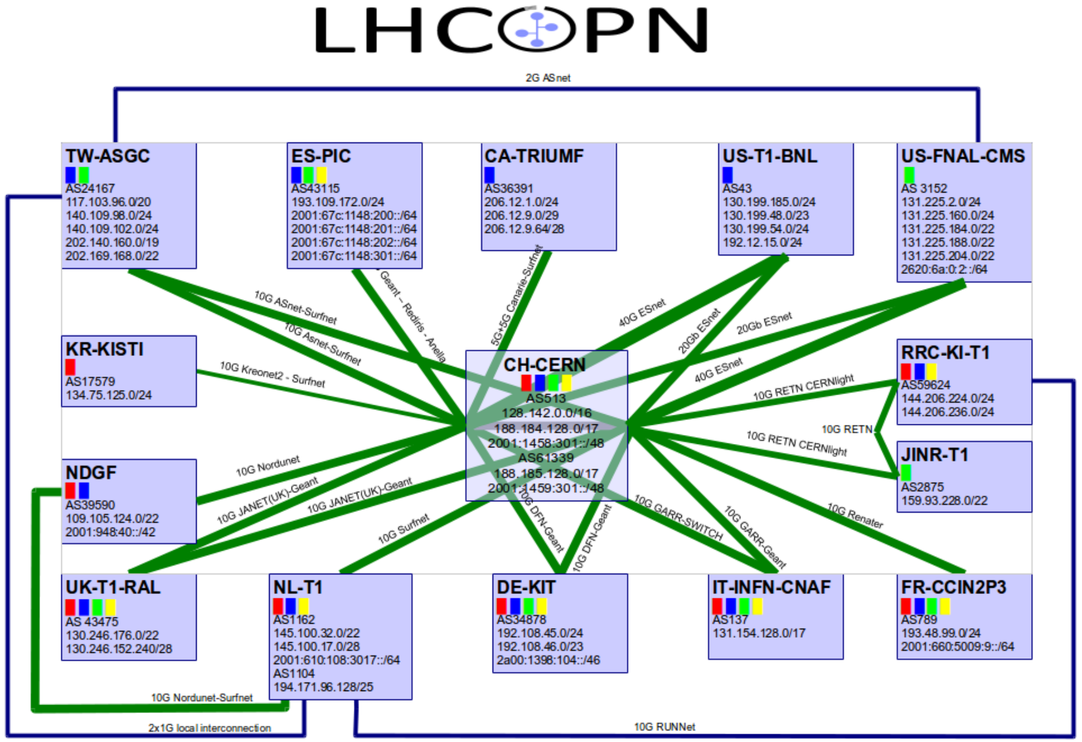

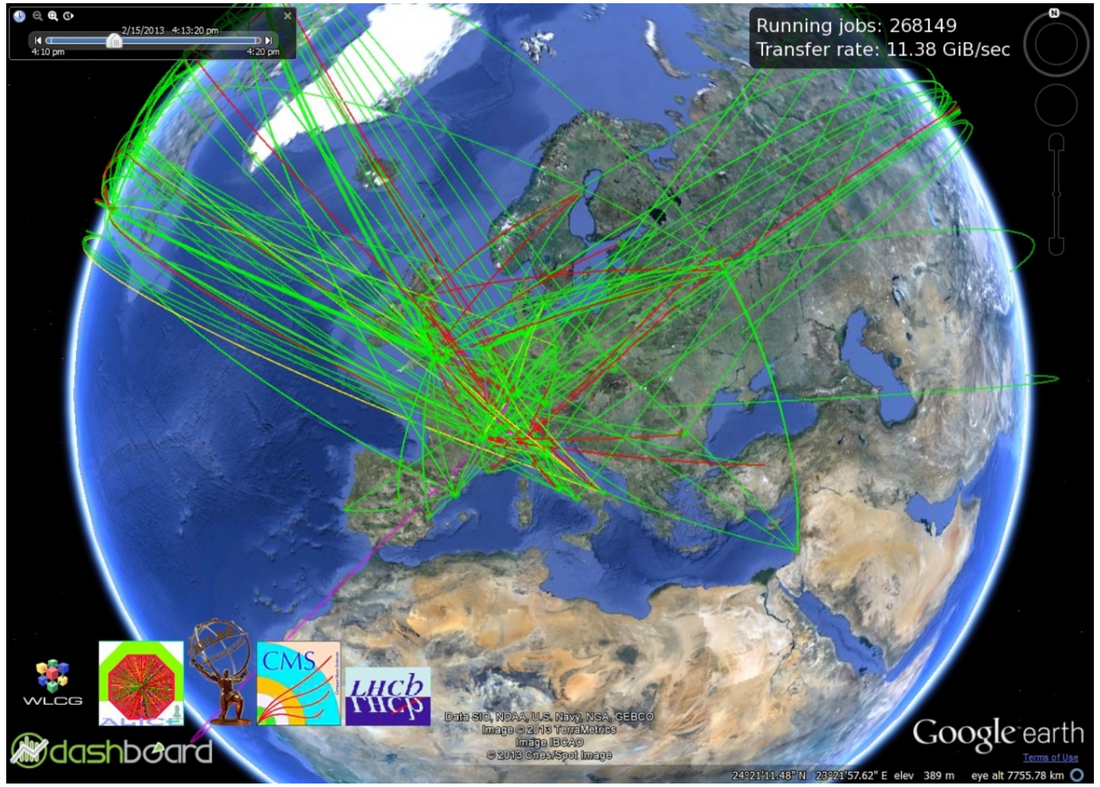

OUTDATED!!!

Системи зберігання даних

Для зберігання даних використовуються наступні системи:

- EOS - на жорстких дисках, працює за протоколом XROOTD
- CASTOR - використовуються плівкові носії. Переваги: економія електроенергії, дешевизна. Недоліки: швидкість доступу.

Загальний об’єм плівкових накопичувачів у CERN - близько 100 Пб (на січень 2013 року)

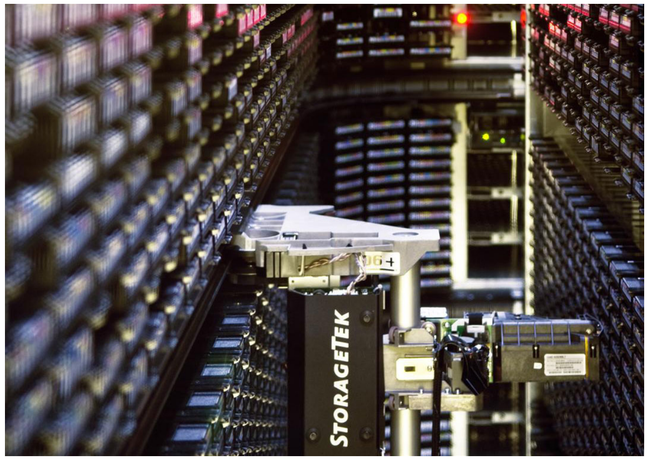

Обчислювальні кластери

- Користувачі подають завдання на виконання використовуючи командний або графічний інтерфейс
- Головний вузел (frontend node) оцінює та контролює завантаження кластера, запускає задачі із врахуванням пріоритету користувача
- Може групувати ресурси відповідно до певних вимог

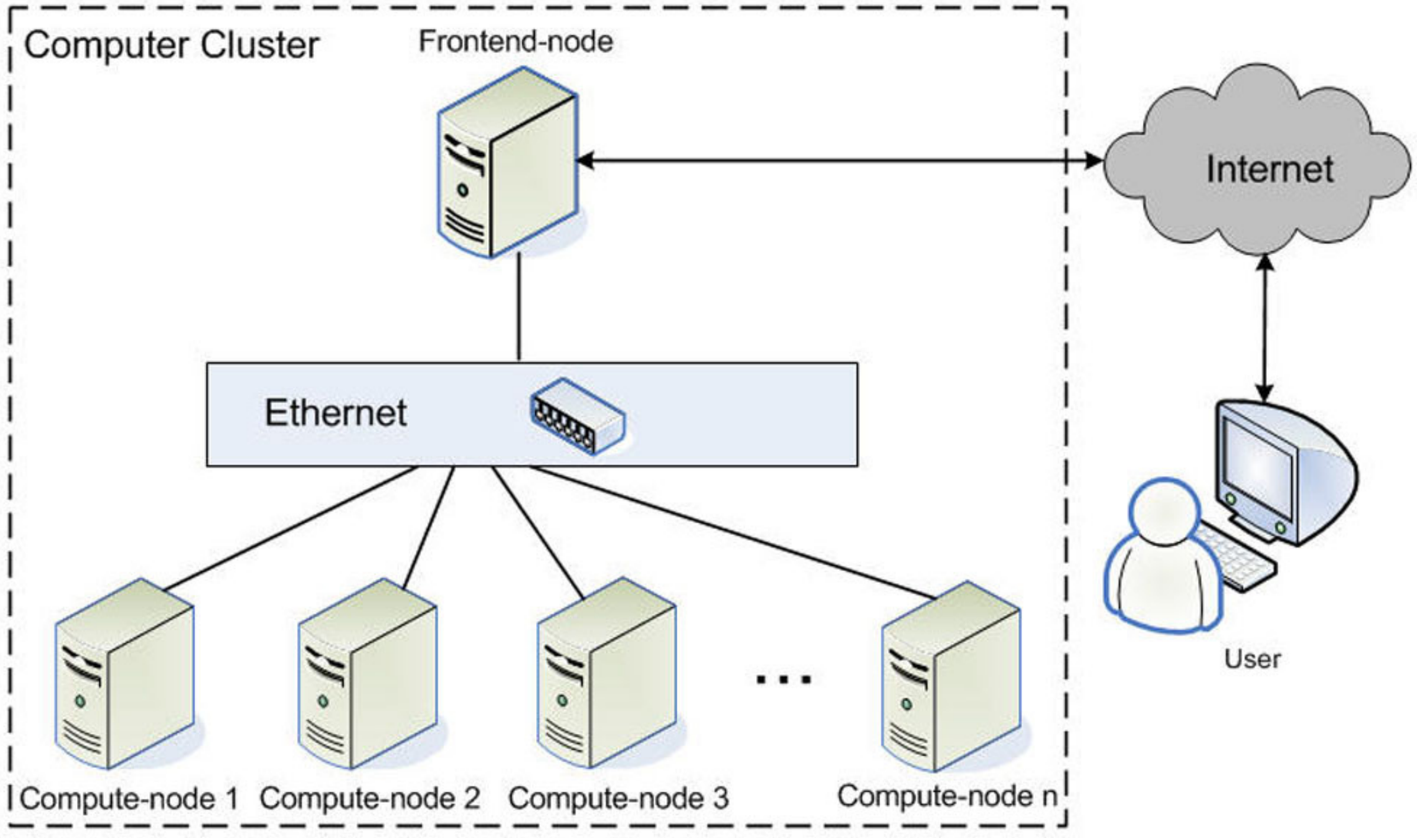

Обчислювальні кластери

- Велика кількість систем керування завданнями на кластерах
- Кожна - зі своїм інтерфейсом
- Як їх об’єднати в одну обчислювальну систему?

Middleware

globus toolkit

“Проміжне” програмне забезпечення:

- об’єднує різнорідні ресурси в єдину мережу, надає ним однаковий інтерфейс
- проводить аутентифікацію користувачів, визначає квоти для користувачів
- передає виконання завдання до кластера, який воно представляє
- контролює виконання завдань
- у деяких випадках може надавати інтерфейс для групи кластерів

Lightweight Middleware for Grid Computing

HTCondor

High Throughput Computing

Condor та DreamWorks

- використовує кластер під управлінням Condor для рендерингу 3D графіки
- більше 65 мільйонів процесорних годин на виробництво одного фільму
- пікове завантаження: 15,000 ядер з 22,000 доступних
- обробляє під час рендерингу фільму більше за 500 млн файлів (200 Тб)

Безпека в Ґрід

Існують центри сертифікації (Certificate Authorities, CA), які видають цифрові сертифікати за стандартом X509 для користувачів та обчислювальних ресурсів. Ґрід-сертифікат є цифровою карткою, яка ідентифікує користувача (чи хост) і надає інформацію про CA, який його видав.

“Картка” складається з приватного ключа і сертифіката - “публічного ключа”. Ці складові використовуються для асиметричного шифрування трафіку.

Також використовуються так звані “проксі-сертифікати” - тимчасові перепустки у Ґрід. Звичайно “виписуються” на 1 добу.

Суперкомп’ютери

Комп’ютери з великими обчислювальними потужностями порівняно зі звичайними. Швидкодія розраховується у кількості операцій над числами з плаваючою точкою на секунду (FLOPS).

Вперше побудовані у 1960-х роках компанією Cray Research.

З 1990-х років суперкомп’ютери використовують тисячі процесорів, в 2000-х - вже десятки тисяч.

Використовуються для розрахунків прогнозів погоди, молекулярної динаміки, ядерних реакцій, комп’ютерної безпеки.

Рейтинг суперкомп’ютерів “Top 500”

Публікується двічи на рік (червень, листопад).

Суперкомп’ютери оцінюються за швидкістю розв’язування великих систем лінійних алгебраїчних рівнять.

Найбільше суперкомп’ютерів з TOP500 у КНР (167), США (165), Японії (29), Німеччині (26), Франції (18), Великобританії (12).

Rank	Site	Cores	Rmax (TFlop/s)	Rpeak (TFlop/s)	Power (kW)
1	Sunway TaihuLight: National Supercomputing Center in Wuxi (China)	10,649,600	93,014.6	125,435.9	15,371
2	TianHe: National Super Computer Center in Guangzhou (China)	3,120,000	33,862.7	54,902.4	17,808
3	Titan: DOE/SC/Oak Ridge National Laboratory (USA)	560,640	17,590.0	27,112.5	8,209
4	DOE/NNSA/LLNL (USA)	1,572,864	17,173.2	20,132.7	7,890
5	RIKEN Advanced Institute for Computational Science (AICS) (Japan)	705,024	10,510.0	11,280.4	12,660

ORNL Titan

Суперкомп’ютер в лабораторії Oak Ridge National Lab, США. Відкрито 2012 року. На момент пуску займав першу сходинку в світі.

6 “критичних кодів”:

- Молекулярна динаміка (LAMMPS)
- Молекулярна фізика (S3D)
- Моделювання ядерних реакцій (Denovo)
- Глобальні атмофсерні моделювання (CAM-SE)
- Астрофізика (NRDF)
- Термодинаміка (WL-LSMS)

ORNL Titan

- 2 Гб пам’яті на 1 обчислювальне ядро, більша частина обчислювальної потужності знаходиться в графічних прискорювачах
- Теоретично можливо отримати до 10% ресурсів суперкомп’ютеру
- ALICE та ATLAS беруть участь у експлуатації ORNL Titan в рамках проекту CSC108

Архітектура	***18,688 AMD Opteron 6274 16-core CPUs, 18,688 Nvidia Tesla K20X GPUs***
Операційна система	***Традиційна Linux та Cray Linux Environment (модифікована SuSE Linux 11) на робочих вузлах***
Пам’ять	***693.5 TiB (584 TiB CPU та 109.5 TiB GPU)***
Дисковий простір	***32 PB, 1.4 TB/s IO Lustre filesystem***
Пікова продуктивність	***27.1 PF (18,688 обчислювальних вузлів, 24.5 GPU + 2.6 PF CPU)***
Вузли вводу-виводу	***512 service and I/O nodes***

Доступ до ORNL Titan

Використовується двохфакторна аутентифікація із застосуванням RSA-токена (пароль користувача + згенерований код з екрану пристроя).

Кожен токен реалізую однаковий алгоритм генерації випадкових чисел, різними є апаратно прошиті числа, на базі яких проходить генерація.

Кожні 60 секунд генерується новий код.

Архітектура ORNL Titan

- Користувачі можуть проводити підготовку даних для обробки лише на інтерактивних вузлах (interactive nodes)
- Для запуску задач користувач робить запит на отримання комп’ютерного часу.
- Робочі вузли (worker nodes) не мають виходу до зовнішньої комп’ютерної мережі.
- Вся взаємодія користувача з робочими вузлами проходить через спільну файлову систему LustreFS.

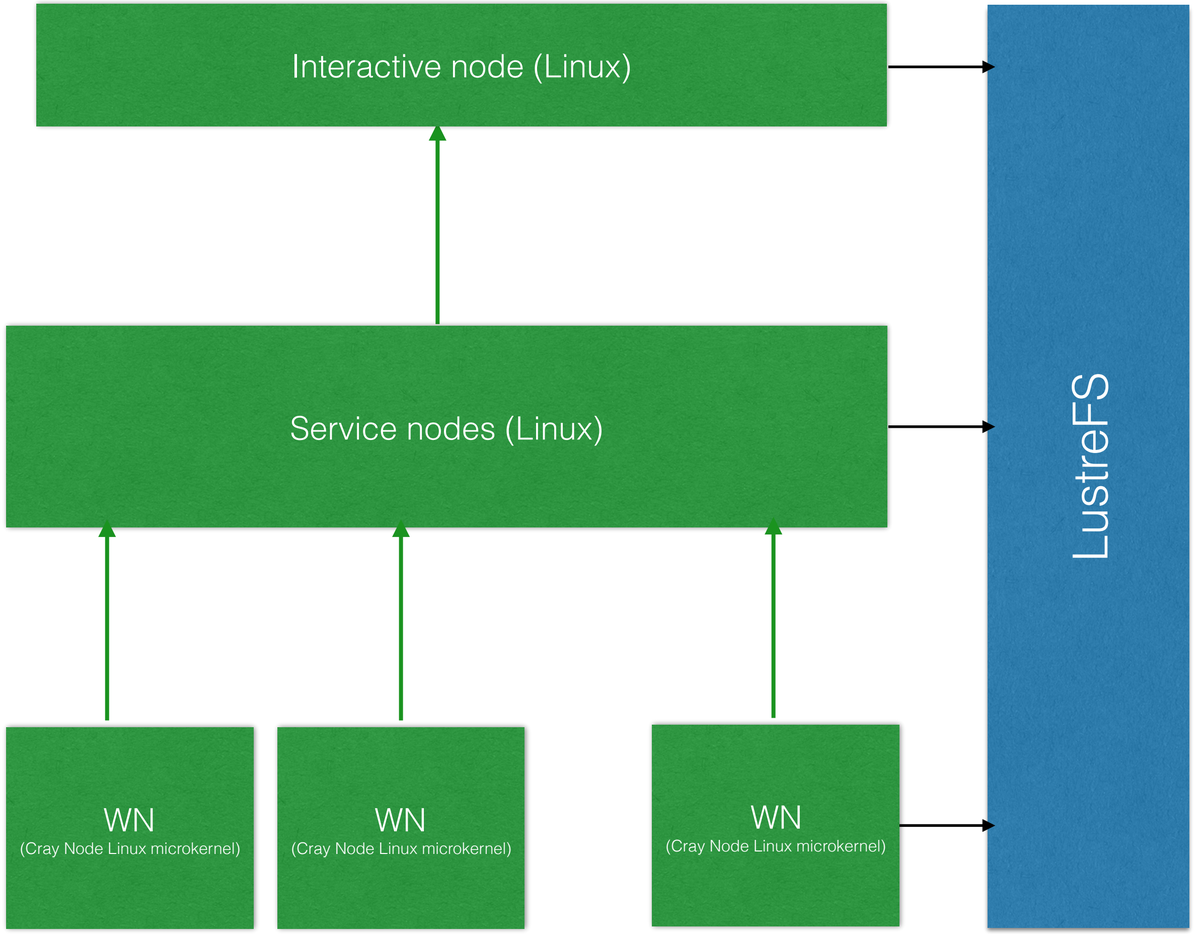

Українські суперкомп’ютери

- “СКІТ-3” та “СКІТ-4”, встановлені в Інституті кібернетики НАН України.
- На момент запуску (2012 рік) входили до рейтингу “Top-50” на пострадянському просторі (43 TFlops, 170 Тб файлового сховища, пам’ять: 2.5 Тб, 716+448 ядер)
- Залучені до розрахунків у експерименті ALICE
- Серед інших проектів: медична кібернетика, комп’ютерний моніторинг грунтів та підземних вод, математичне моделювання літальних апаратів

Хмарні обчислювання

Хмарні обчислення (англ. *Cloud Computing*) — це модель забезпечення повсюдного та зручного доступу на вимогу через мережу до спільного пулу обчислювальних ресурсів, що підлягають налаштуванню (наприклад, до комунікаційних мереж, серверів, засобів збереження даних, прикладних програм та сервісів), і які можуть бути оперативно надані та звільнені з мінімальними управлінськими затратами та зверненнями до провайдера

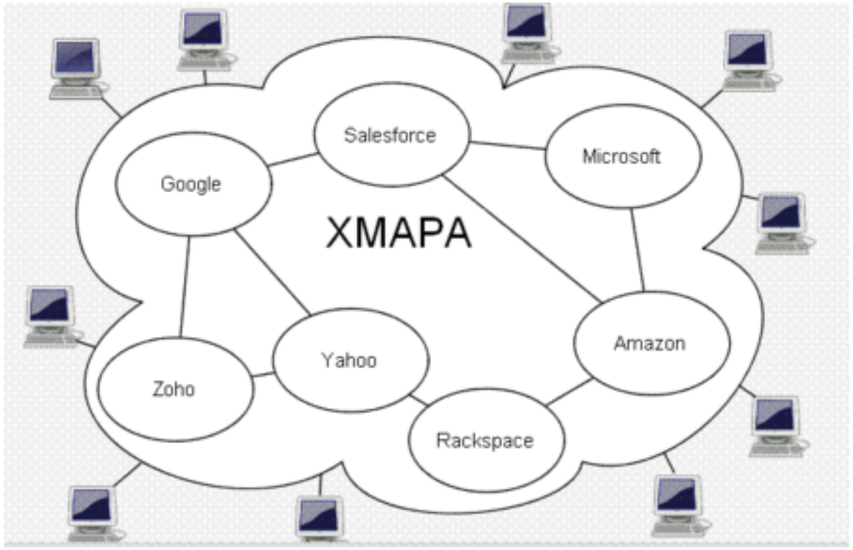

Виділяють наступні моделі надання послуг за допомогою хмари:

- Програмне забезпечення як послуга (SaaS) Прикладами програмного забезпечення як послуги, що працює на основі обчислювальної хмари, є сервіси Gmail та Google docs.
- Платформа як послуга (PaaS) Наприклад, Google Apps надає застосунки для бізнесу в режимі онлайн, доступ до яких відбувається за допомогою Інтернет-браузера тоді як ПЗ і дані зберігаються на серверах Google.
- Інфраструктура як послуга (IaaS) Найбільшими гравцями на ринку інфраструктури як послуги є Amazon, Microsoft, VMWare, Rackspace та Red Hat.

Одніє з найважливіших рис хмарної технології є ***еластичність,*** тобто послуги можуть бути надані, розширені, звужені в будь-який момент часу, без додаткових витрат на взаємодію з постачальником, як правило, в автоматичному режимі

Волонтерські обчислення

- Комп’ютерні потужності надають користувачі персональних комп’ютерів, тощо.
- Використовуються для математичних розрахунків (наприклад, пошук простих чисел), біологічні розрахунку
- В CERN використовує експеримент ATLAS, хоча на даний момент ефективність такого типу обчислень не є великою
- Учасників треба заохочувати
- Існує критика відносно непрозорості програмного забезпечення через непрозорість програмного забезпечення

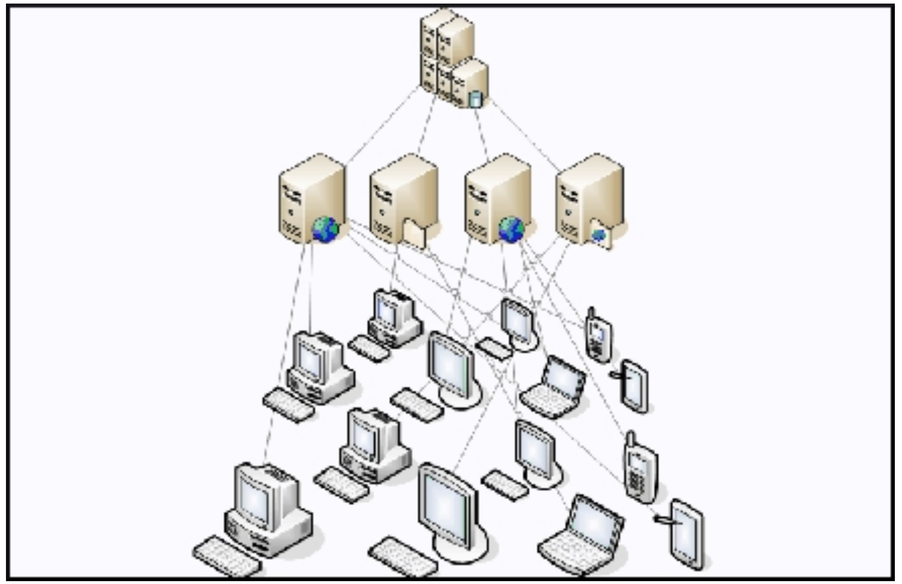

Програмне забезпечення і CVMFS

- Програмне забезпечення, що найчастіше використовується для аналізу даних:
  - ROOT (статистична обробка даних, матрична алгебра, тощо)
  - GEANT (для опису геометрій детекторів, візуалізації шляхів прольоту частинок, тощо)
- Репозиторій програмного забезпечення ALICE: 1.3 Тб (на початок 2016 р)
- Надається за допомоги розподіленої файлової системи CVMFS

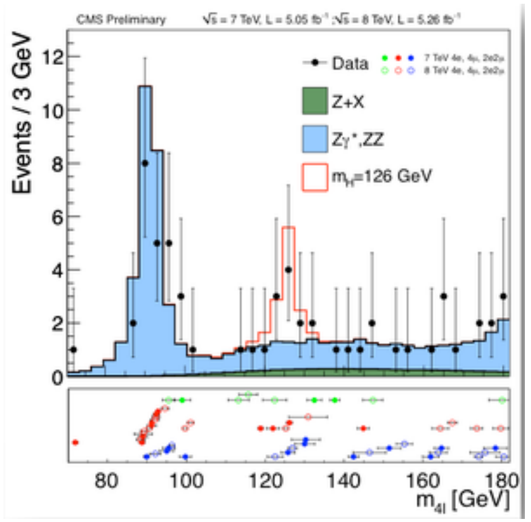

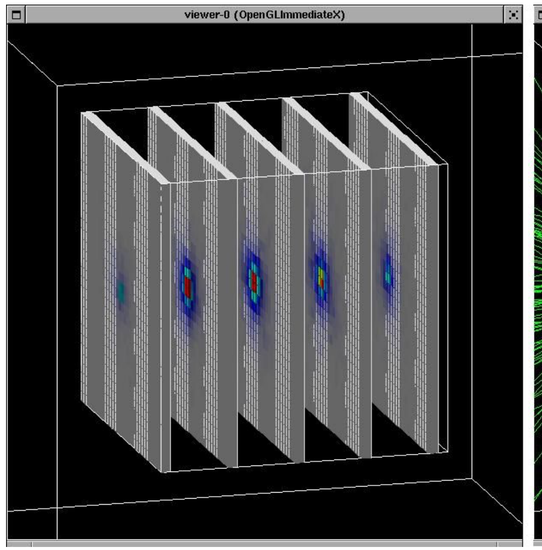

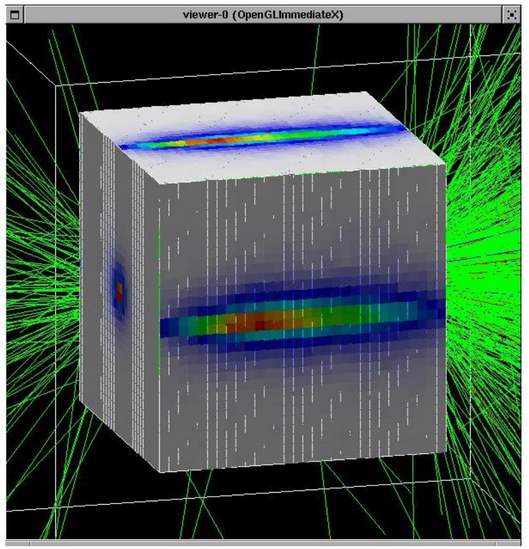

Грід-інфраструктура ALICE

ALICE
A JOURNEY OF DISCOVERY

Ґрід-сайти ALICE

- Всього 73 сайти
- Макс. кількість запущених задач: 110 тис.
- Кількість ядер: 61.4 тис.
- Дисковий об’єм: 26 Пб (5 млн. DVD)
- Кількість файлів у каталозі: 2.14 млрд. (на початок 2016 р.)
- Обмін даними:
  - читання: 20 Гб/сек
  - запис: 3 Гб/сек

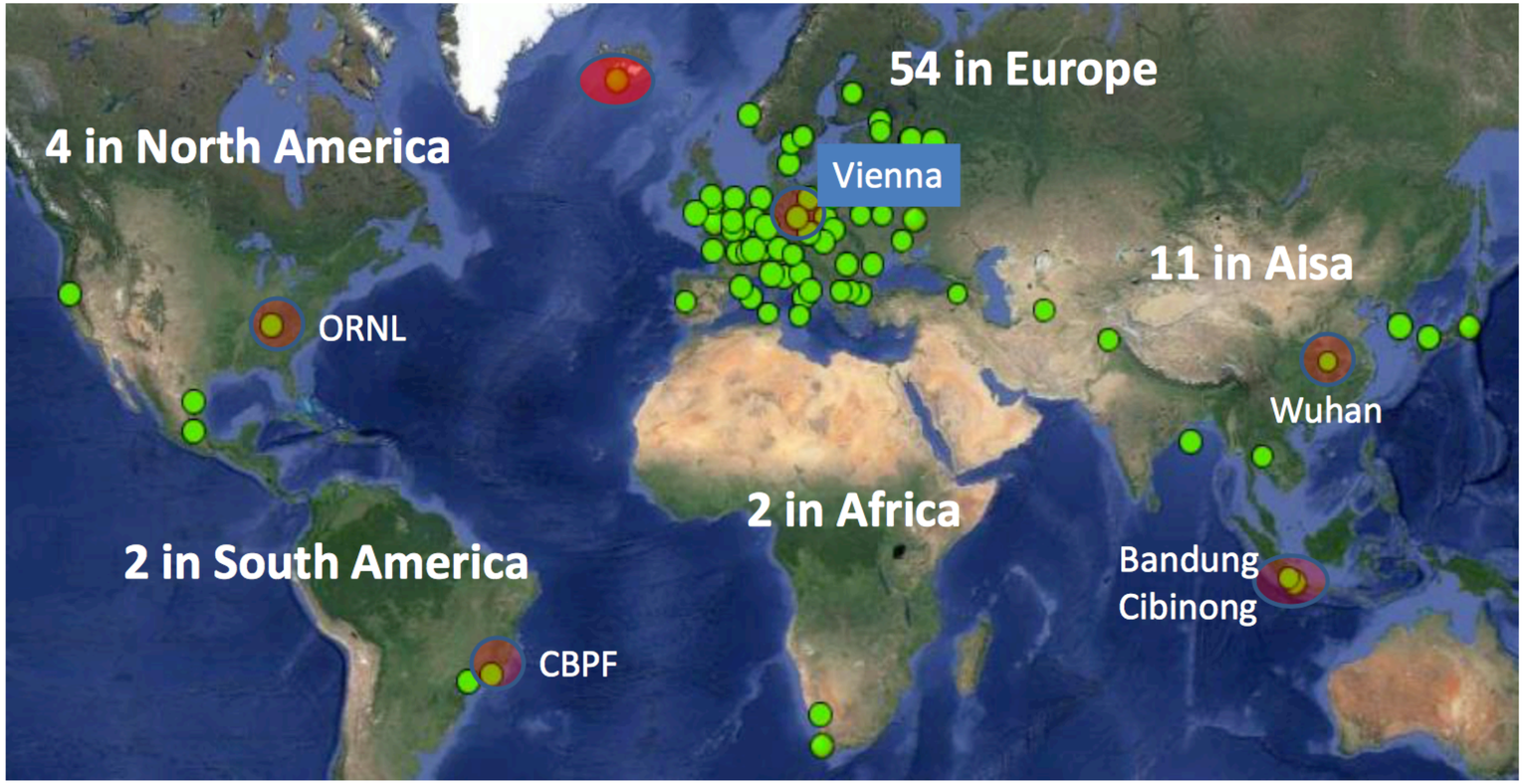

ALICE
A JOURNEY OF DISCOVERY

Структура грід-середовища ALICE

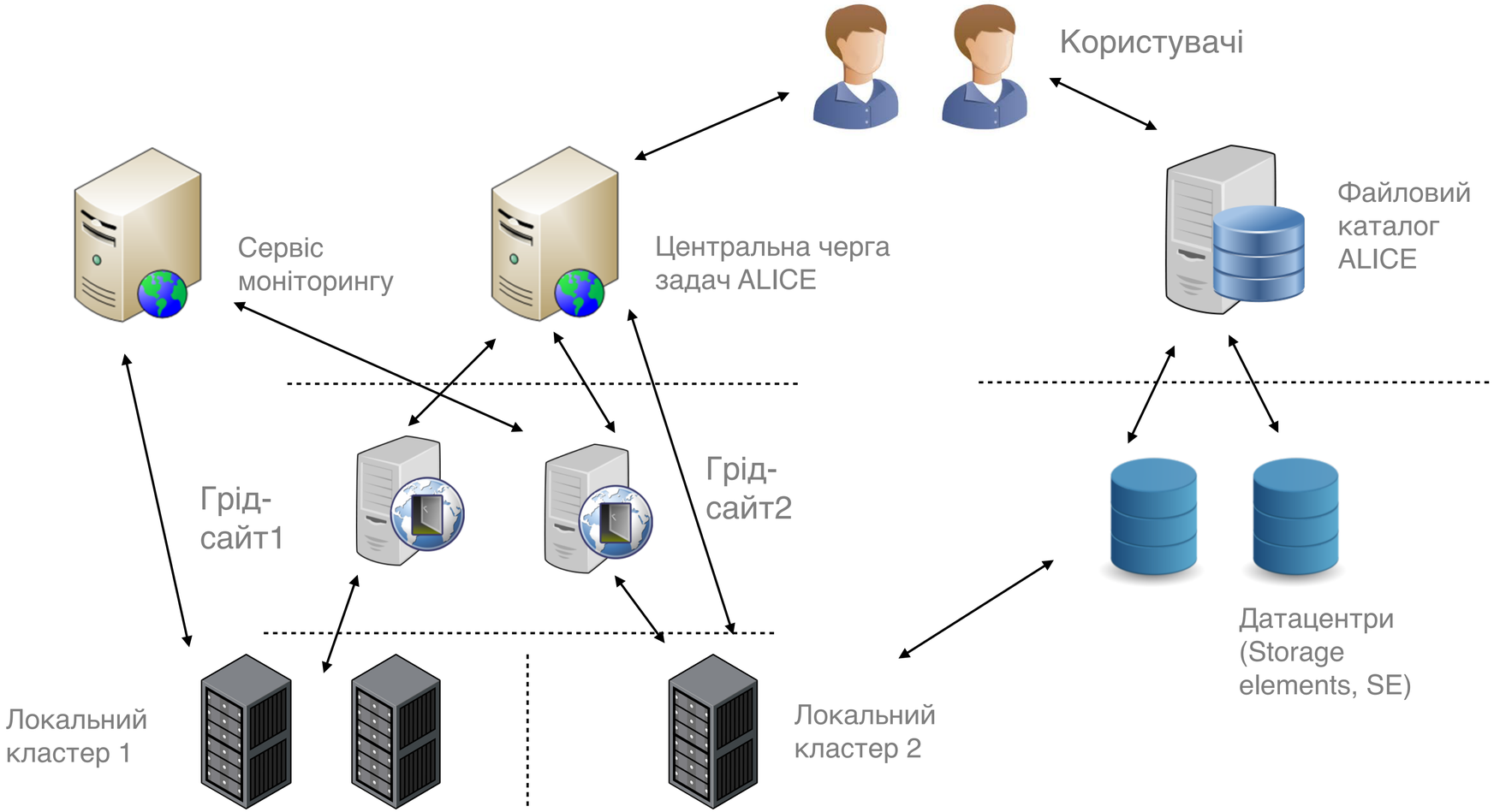

ALICE
A JOURNEY OF DISCOVERY

Файловий каталог ALICE

aliensh:[alice] [8] /alice/cern.ch/user/p/psvirin/titan-p-p/ >**whereis /alice/cern.ch/user/p/psvirin/titan-p-p/OCDBsim.root**

Dec 6 12:29:37 info The file psvirin/titan-p-p/OCDBsim.root is in
SE => ALICE::CERN::EOS pfn =>root://eosalice.cern.ch:1094//08/12843/1bdabdb0-9c53-11e6-93bc-4bad019c75e6

SE => ALICE::RRC_KI_T1::EOS pfn =>root://io.t1.grid.kiae.ru:1094//08/12843/1bdabdb0-9c53-11e6-93bc-4bad019c75e6

aliensh:[alice] [9] /alice/cern.ch/user/p/psvirin/titan-p-p/ > **whereis /alice/cern.ch/user/p/psvirin/titan-p-p/mc_bitp.jdl**

Dec 6 12:29:56 info The file psvirin/titan-p-p/mc_bitp.jdl is in
SE => ALICE::Birmingham::SE pfn =>root://epgsr5.ph.bham.ac.uk:1094//01/00739/d3489068-a1d9-11e6-bf26-001f29eb8d2a

ALICE
A JOURNEY OF DISCOVERY

Система моніторингу ALICE

http://alimonitor.cern.ch

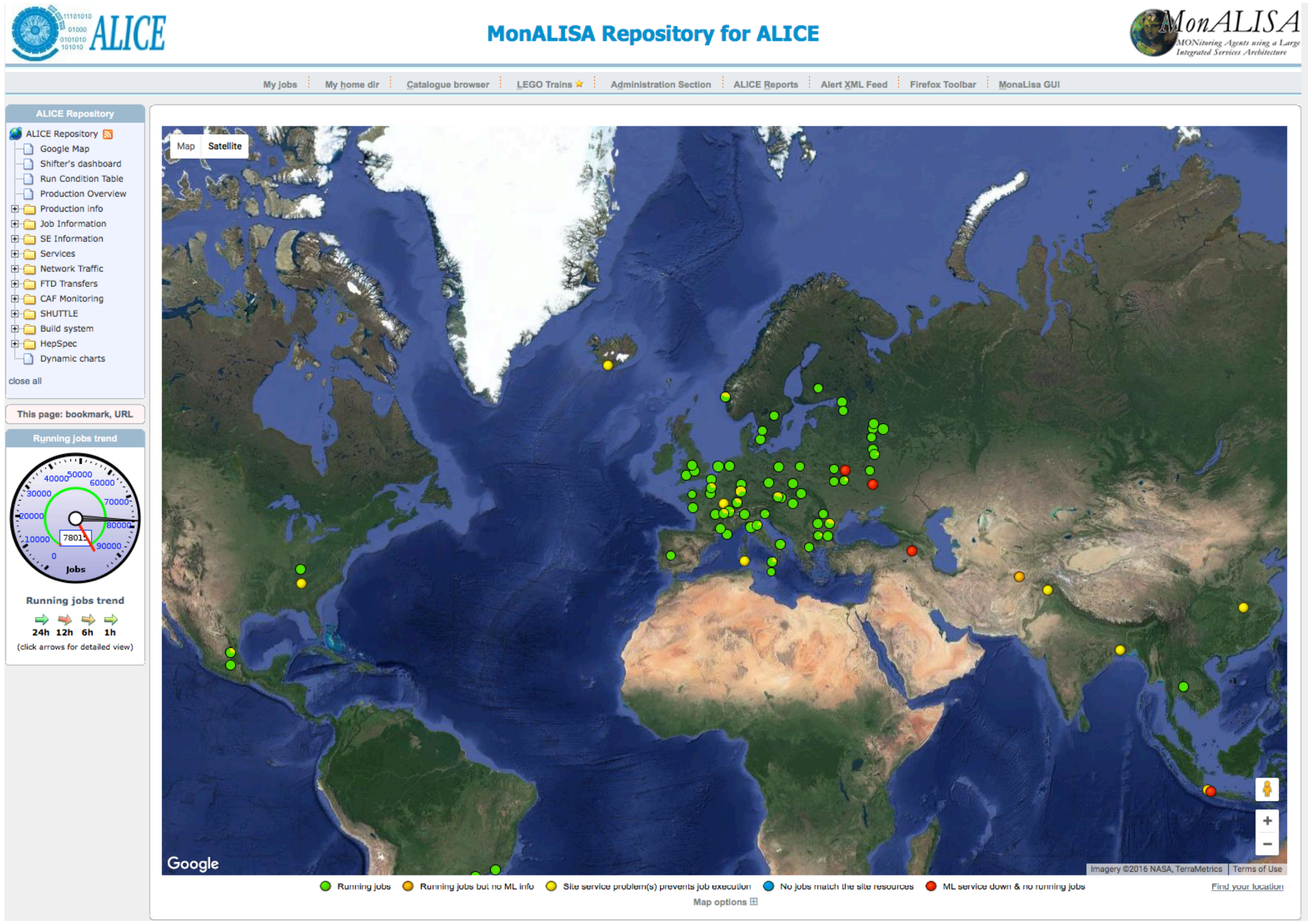

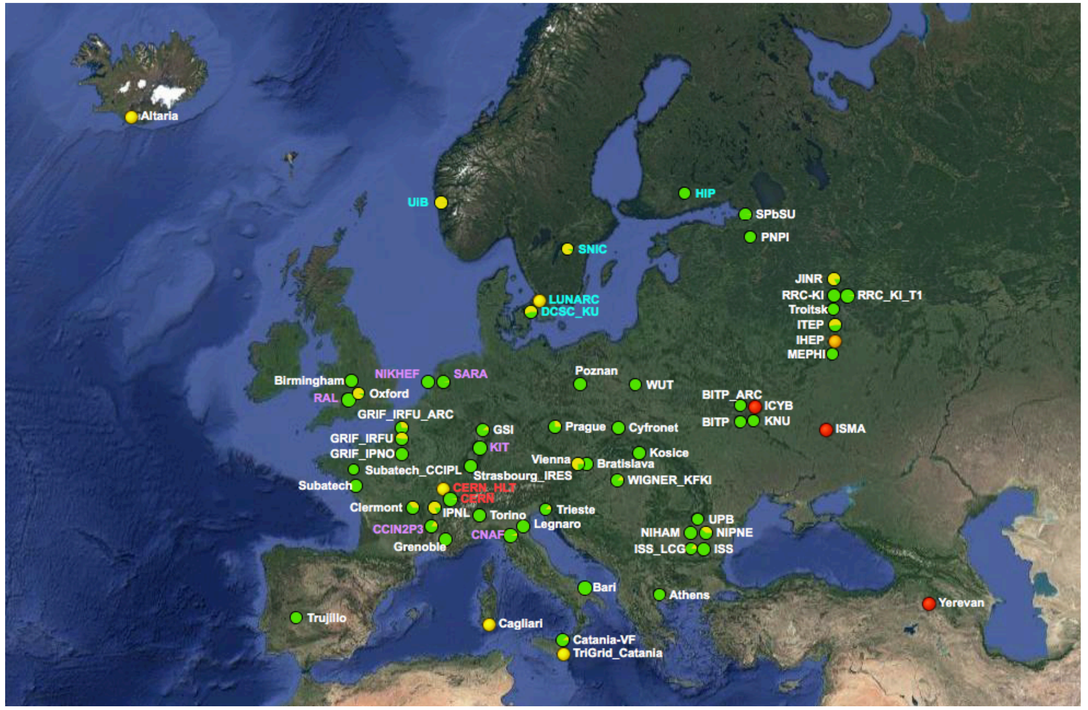

ALICE
A JOURNEY OF DISCOVERY

Система моніторингу ALICE

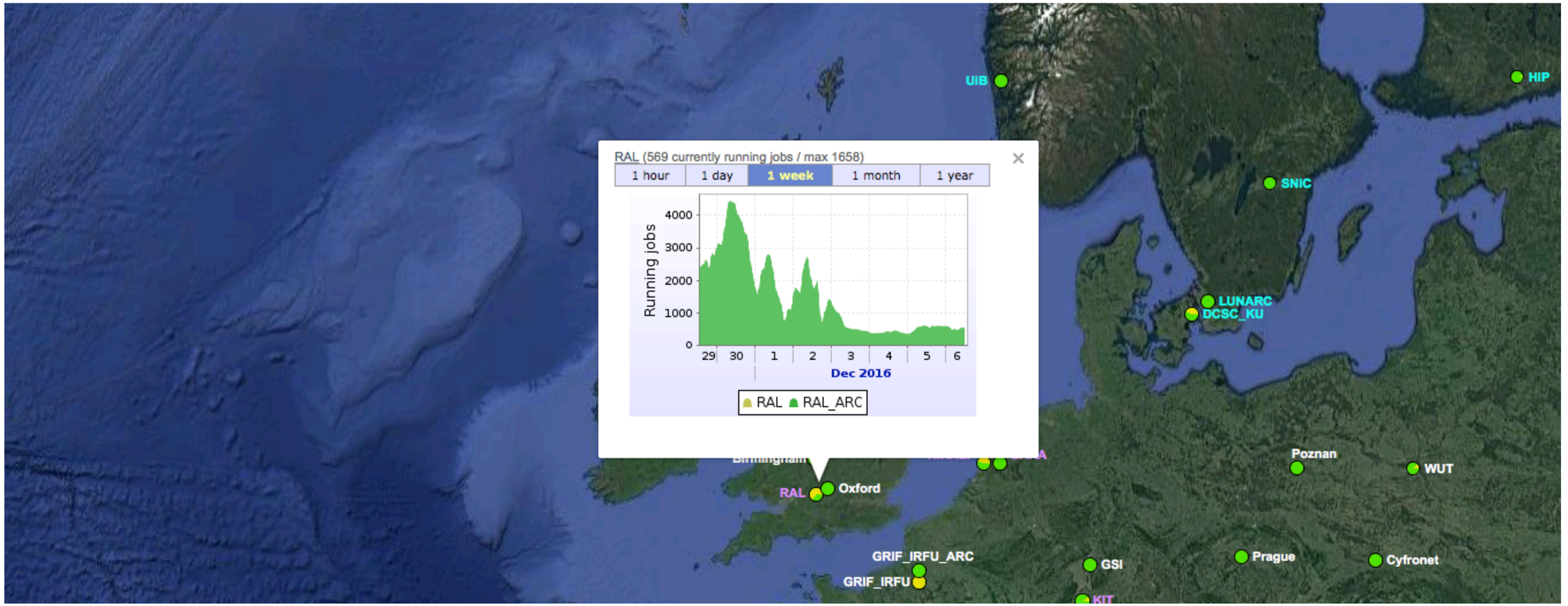

ALICE
A JOURNEY OF DISCOVERY

Український грід

Український Грід

Розпочав роботу 2006 року.

На поточний момент грід інфраструктура України об’єднує 38 кластерів з загальною кількістю ядер більше за 2900 и доступным дисковим об’ємом 250TB.

Кластери працюють під управлінням Nordugrid ARC.

Використовується для досліджень у сферах фізики, біології, медицини та ін.

Україна	BITP ARC Training	11	0+0	0+0
	BITP Cluster	88	0+34	0+0
	CHIMERA	120	0+0	116+0
	CSTU ARC CE	4	0+0	0+0
	DFTI Cluster	112	0+44	1+0
	HPC and FOSS Center	13	0+0	0+0
	IAP Cluster	16	0+8	0+0
	IAPMM Cluster	16	4+8	0+0
	ICMP Cluster	192	0+89	0+0
	ICYB SCIT-3	1036	32+504	0+0
	IEP Cluster	48	0+0 (queue inactive)	0+0
	IFBG Cluster	72	16+41	0+0
	ILTPE ARC UA	88	0+0	1+0
	ILTPE Cluster	88	0+62	0+0
	IMAG cluster	44	0+0	0+0
	IMATH Cluster	16	0+2	0+0
	IMBG ARC	100	96+0	2+0
	IMMSP Cluster	40	0+0	6+0
	IMP ARC CE	84	0+0	0+0
	INPARCOM Cluster	8	0+0	0+0
	INPARCOM GPU Cluster	8	0+0	0+0
	IOP Cluster	104	0+0	0+0
	IPM Cluster	44	0+5 (queue inactive)	0+0
	IPMS Cluster	20	0+0	0+0
	IRE Cluster	64	0+0	0+0
	ISMA cluster	332	0+305	0+39
	ISOFTS Cluster	8	0+0	0+7605
	KIPT IPP	2	0+0	0+0
	KMA Grid Cluster	0		0+0
	KNU ARC	40	0+37	13+11
	KPI training cluster	24	0+0	0+0
	LNU Training Cluster	28	0+28	0+0
	MAO Cluster	104	0+48	0+0
	MHI Cluster	120	0+0	0+0
	PIMEE ARC	24	16+0	6+0
	RIAN	1	0+0	0+0
	SRI cluster	4	0+0	0+0

Участь в експериментах CERN

BITP: Інститут теоретичної фізики ім. Боголюбова НАН України

BITP_ARC: Інститут теоретичної фізики ім. Боголюбова НАН України (експериментальний грід-сайт)

KNU: Київський національний університет

ICYB: Інститут кібернетики ім. Глушкова НАН України (CKIT-3/CKIT-4)

UA-ISMA: Інститут сцинтиляційних матеріалів НАН України

UA-KIPT-LCG2: Харківський фізико-технічний інститут

Навчальна інфраструктура

Однією з основних проблем Українской грід-спільности є нестача спеціалістів, що вміють використовувати Грід-технології для наукових розрахунків.

На базі НТУУ КПІ організовано дісплейний клас для підготовки грід-адміністраторів.

Інститут теоретичної фізики ім. Боголюбова проводить відеоконференції для грід-користувачів.

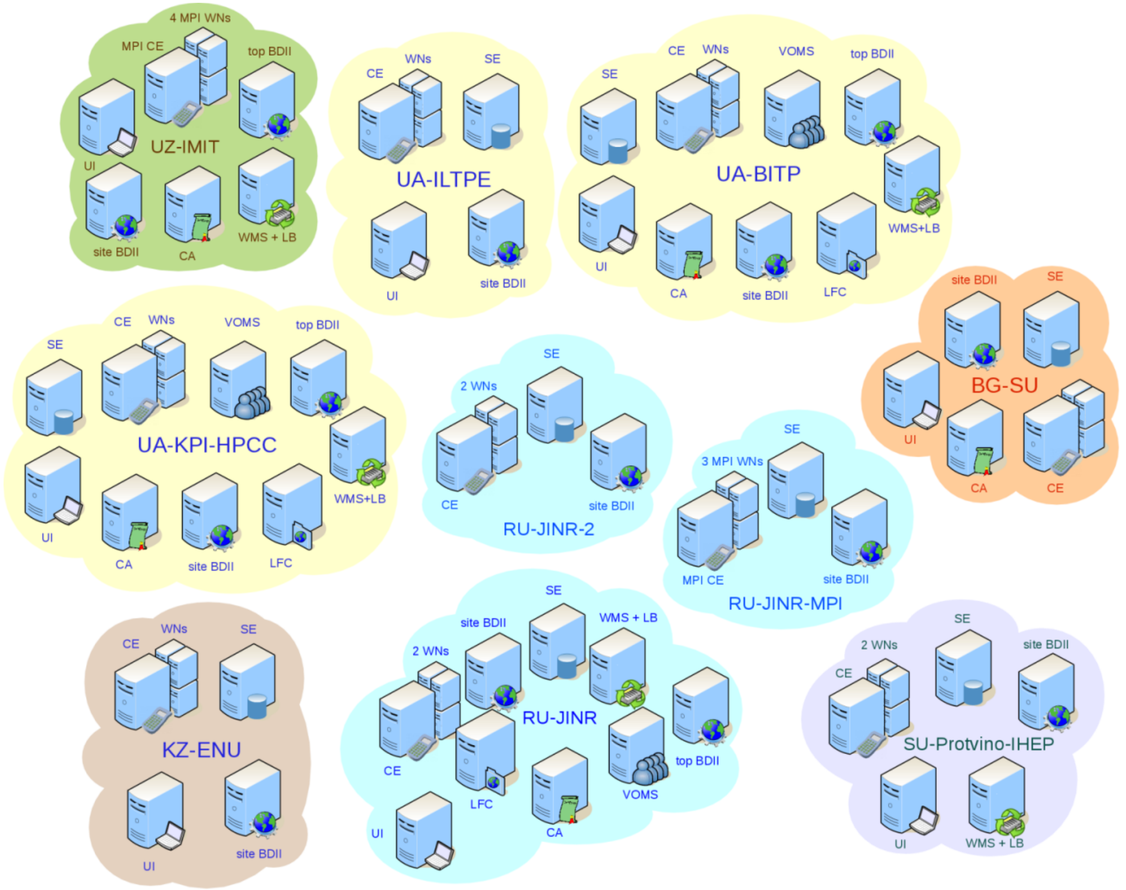

Освітні проекти CERN

CERN School of Computing (CSC)

- Кожного року проходить в новому університеті
- Кількість учасників: бл. 60 чол.
- Тематика:
  - паралельне програмування
  - технології зберігання даних
  - ефективне програмування і оптимізація програмного забезпечення
  - безпека
  - машинне навчання
  - аналіз фізичних даних
- Наступна: у Мадриді

Thematic CSC (tCSC)

- Проходить кожного року у Спліті (Хорватія), організується факультетом електротехніки Сплітського університету
- Тематика:
  - ефективне програмування і оптимізація програмного забезпечення
  - паралельне програмування
  - C++ і його особливості

ESC INFN

- Проходить кожного року в Бертіноро (Італія)
- Тематика:
  - ефективне програмування і оптимізація програмного забезпечення, ефективне керування пам’яттю
  - паралельне програмування: OpenMPI та OpenMP
  - паралельне програмування на графічних прискорювачах
  - C++ і його особливості

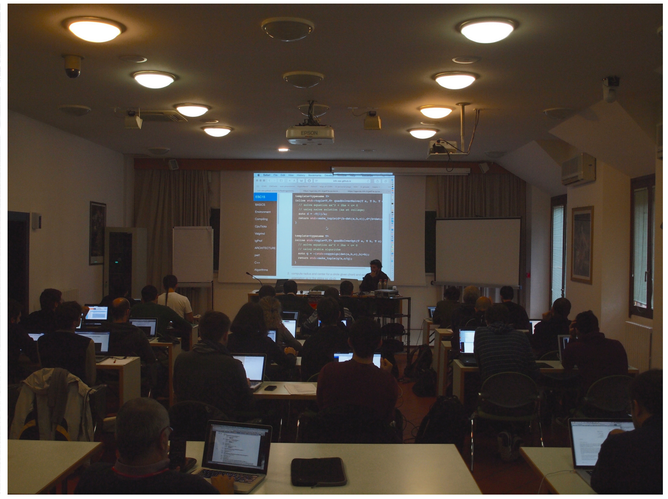

Висновки

- Україна є учасником обчислень для CERN, очікуємо збільшення долі в обчисленнях
- Підготовка нових кадрів, що вміють адмініструвати ґрід-сайти, та користувачів ґрід
- Очікуємо збільшення рівня участі українських студентів і аспірантів в освітніх програмах CERN, а також в програмах Technical Students/Summer Students

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!